

**Orta - Doğu Teknik Üniversitesi kanunu lâiyhası ve Muvakkat
Encümen mazbatası (1/357)**

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-914/1129

20 . V . 1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Maarif Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 13.V.1959 tarihinde kararlaştırılan Orta - Doğu Teknik Üniversitesi kanunu lâiyhasının, esbabı mucibesıyla birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

Orta - Doğu Üniversitesi kuruluş kanun lâiyhası

ESBABI MUCİBESİ

Hükümet, diğer öğretim derecelerine olduğu gibi yüksek öğretime de hususi bir ehemmiyet vermiş bir yandan mevcut üniversiteleri geliştirirken öte yandan da memleketimizin muhtacolduğu yeni üniversiteler kurmuştur. 1950 yılında mevcudolan 3 ünivernitemiz türlü bakımlardan kuvvetlendirilmiş, bunlara verilen ödenekler esaslı surette artırılmış ve birçok yeni ilâvelerle ihtiyaçları tatmin olunmuştur. Diğer taraftan da Ankara'da Orta - Doğu, İzmir'de Ege, Erzurum'da Atatürk üniversiteleri açılmış, Trabzon'da da Karadeniz Teknik Üniversitesi kurulması ile ilgili çalışmalar ilerlemekte bulunmuştur.

Bilindiği gibi Orta - Doğu Teknik Üniversitesi ilk önce, 15 Kasım 1956 tarihinde mimari ve şehircilik fakülteleriyle; Orta - Doğu Teknoloji Enstitüsü adı ile Ankara'da, Birleşmiş Milletlerin temin ettiği 2 kıymetli profesör ve 4 Türk öğretim görevlisinden müteşekkil bir kadro ve 50 öğrenci ile faaliyete geçmiştir. Bilâhara 23 Ocak 1957 tarih ve 6887 sayılı Kanunla müessesenin üniversite olarak kuruluşu ile ilgili hazırlıklara başlanmıştır. Bu kanunla birlikte Yüksek Meclis, yatırım ve diğer kuruluş masrafları karşılığı olarak müesseseye 1957 yılında 4 milyon; 1958 yılında 12,5 milyon; 1959 yılında ise 13,5 milyon lira tahsis etmiştir. Üniversitenin Ankara civarında kurulması için 45 bin dönümlük bir arsa tedarik edilmiş ve bugüne kadar büyük bir kısmının istimlâk muameleleri ikmal edilmiştir.

2 Ekim 1957 tarihinde ise üniversitenin bu arsalarda ilk temel atma töreni yapılmıştır.

Bu arada Birleşmiş Milletler bugüne kadar 800 bin dolâr, İngiltere Hükümeti 45 bin İngiliz lirası nispetinde bir yardımda bulunmuştur. Holânda Hükümeti ise 2 profesör göndermek suretiyle müesseseye alâka göstermiştir. Bunlardan başka Avrupa Konseyi 20 senelik bir vâde ile 1,5 milyon dolârlık bir kredi açmış; Birleşmiş Milletler yeniden 1,5 milyon dolâr ayırmış bulunmaktadır. Ayrıca Amerika'da Mr. Stassen'in başkanlığında Orta - Doğu Teknik Üniversitesine Yardım Cemiyeti teşekkül etmiştir.

Üniversite bugün, Mimari, Mühendislik (Makina, İnşaat, Elektrik, Kimya) ve İdari İlimler fakülteleri halinde çalışmakta olup, 325 öğrencisi vardır. Bunlardan 37 si yabancıdır. Müessesede 55 Türk, 16 yabancı profesör çalışmaktadır.

Halen bu durumda bulunan Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin kesin olarak taazzuv etmesini temin bakımından, müessesenin muhtaç bulunduğu esas kuruluş kanun lâyihası ihzar ve yüksek tetkik ve tasviplerine arz olunmuştur.

Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin hedefleri aşağıdaki esaslarda toplanabilir :

- a) Yüksek sayıda Türk gencinin umumiyetle İngilizce ile teknik ve meslekî öğretimini sağlamak,
- b) Türkiye için büyük ehemmiyeti haiz iktisadi, teknik ve sair sahalarda araştırmalar yapmak,
- c) Bilhassa Orta - Doğu memleketlerinden gelecek öğrencileri kabul etmek ve bütün öğrencilerini aynı hür insanlık idealine göre yetiştirerek milletlerarası anlayışı kuvvetlendirmeye yardım etmek,

d) Genel olarak her üniversite gibi, ilmi hakikatlerin araştırılması yolunda çalışmalar yapmak.

Bu maksatlara en uygun bir bünyede teşekkül etmesi icabeden üniversitenin, muhtar üniversitelerin en salim işleme yolu olan Mütevelliler Heyeti nezaretinde idaresi uygun görülmüştür.

Memleketimizin dünya ile münasebetleri genişlemiştir. Ve yarın daha da genişliyecektir. Bu münasebetleri idame etmek için bir kısım gençlerimizi İngilizceyi mükemmelen yazıp konuşacak şekilde yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Yalnız siyasi sahada değil bütün ilim kollarında ve her türlü iş sahasında bu dilden faydalanmak ihtiyacındayız. Geniş ölçüde bilinen milletlerarası bir dille memleket irfanının ve Türk medeniyetinin tanıtılması ve savunulması gerekmektedir. Bu bakımdan bütün liselerimizde İngilizce okutulmakla beraber ayrıca bu dili hakkiyle öğretecek olan 8 kolejimiz mevcuttur.

Önümüzdeki yıllarda bu kolejlerden mezun olacak öğrencilerimiz yüksek tahsillerini Orta - Doğu Teknik Üniversitesinde yapabileceklerdir. Şüphesiz yabancı memleketlerde tahsil faydalı ve zaruridir. Buna her zaman ihtiyacımız olacaktır. Fakat bir kısım öğrencilerimizin de aynı imkânları memleket içinde bulabilmeleri gerek iktisadi bakımdan, gerek kültürümüz bakımından faydalıdır.

Müessese ile Birleşmiş Milletlerin alâkalanışı, müessese gayelerinin bizzat bu teşekkülün gayeleri ile mutabakatından ileri gelmektedir. Bu alâkanın zamanla büsbütün artacağı muhakkaktır. Birleşmiş Milletlerin hür insanlar arasında temin etmek istediği şey insanların birbirlerini anlamalarıdır. Bu hedef bir fikir olmakla kalmayıp memleketimizde kurduğumuz Orta - Doğu Teknik Üniversitesi gibi müesseselerle gerçekleşebilir. Terbiye unsurunun bu bakımdan birinci âmil olması tabiidir. Çünkü : Ancak, okullardan ve bir terbiye vahdetinden gelerek birbirlerini anlıyan ve birbirlerini seven muhtelif milletlere mensup insanları birbirine yaklaştırmak mümkündür. Üniversitemizin Orta - Doğu gençlerini de kabul edip memleketimizde böyle bir tahsile tâbi tutması, ilerde o memleketlerin problemlerinin de Türk problemleri ile beraber bu müesseseye gelmesini mümkün kılacaktır. İstikbal için böyle bir yakınlığın iyi bir terbiye ve sulh âmili olması icabettiğinde şüphe yoktur. Diğer taraftan bu neviden bir üniversitenin ilk önce Ankara'da açılması Türkiye'nin umumi prestiji bakımından da büyük ehemmiyet taşır. Bâzi komşularımızın da bu neviden üniversiteler açmak istediği ifade olunmaktadır.

Lâyihanın maddeleri hakkında izahata gelince:

Lâyihanın kuruluşu mütâallik birinci maddesi, bünye itibariyle tamamiyle muhtar bir müessese olarak kurulmakta olan Orta-Doğu Teknik Üniversitesine, bu kanun hükümleri dairesinde idare edilen bir hükmi şahsiyet vermektedir.

Lâyihanın üniversitenin gayelerini gösteren ikinci maddesi hakkında gerekli izahat yukarıda arz olunmuştur. Ancak, bu maddenin A bendinde geçen bazı tadillerin mânalarını ayrıca belirtmek yerinde olacaktır:

«Muayyen evsafı haiz» tâbirinden maksat; bu üniversiteye alınacak öğrencilerin üniversitenin hususiyet arz eden tedrisatını takibedebilecek iktidar ve ehliyetteki gençlerden seçileceğine; «Bilhassa» tâbirinden maksat; bütün üniversite öğretimının esas itibariyle meslekî ve teknik sahalarda yapılmakla beraber üniversitenin inkişafına göre yalnızca bu sahalara inhisar etmiyerek diğer ilim sahalarna da teşmil edilebileceğine; «Umumiyetle» tâbirinden maksat ise üniversitedeki öğretim dilinin esas itibariyle İngilizce olmakla beraber icabettiği takdirde bunun yanında diğer dillere de yer verilebileceğine işaret teşkil etmektedir.

Lâyihanın 3-7 nci maddeleri üniversitenin organları ile bunların vazife ve salâhiyetlerini göstermektedir. Bu maddelere göre, Orta-Doğu Teknik Üniversitesinde, esas itibariyle, beş türlü organ bulunmaktadır :

1. Mütevelli Heyeti (Madde 3 ve 6)
2. Rektör (Madde 4)
3. Müşavir Rektör (Madde 5)
4. Öğretim Kurulları (Madde 7)
5. Öğretim Konseyi (Madde 7)

Mütevelli Heyeti, bu organlardan başka ihtiyaca göre diğer tâli organları teşkile salâhiyetli kılınmıştır. (6 ncı maddenin D bendi)

Bu maddelerin tetkikinden anlaşılacağı üzere; bir Türk müessesesi olarak kurulmakla beraber Milletlerarası bir karakter taşıyacak olan Orta - Doğu Teknik Üniversitesi Üniversiteler Kanununa göre teşekkül etmiş olan mevcut üniversitelerimizin eğitim idaresi metot ve yollarından tamamiyle farklı ve daha ziyade Amerikan Devlet Üniversiteleri tipinde bir idare ve işleyiş sistemini haiz bir bünyeye sahibolacaktır.

Lâyihanın üçüncü maddesi, üniversitenin en yüksek sevk ve idare organı olan 9 kişiden mürekkep Mütevelli Heyetinin tâyin usulünü, heyet âzalarında aranacak vasıfları âzalıkta ayrılış sebeplerini, kaç âzanın aynı zamanda âmme hizmeti gören şahıslardan olabileceğini; her hangi bir sebeple inhilâl eden âzalığa ne suretle tâyin yapılacağını, heyet başkanının seçim şeklini ve Mütevelli Heyeti âzalarına bu vazifeleri dolayısıyla yaptıkları zaruri masraflardan başka hiçbir ücret verilmiyeceğini belirtmektedir.

Burada bilhassa tebarüz ettirilmesi lâzım gelen nokta; İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reiscumhurun tasdiki ile muayyen bir müddet için tâyin edilecek olan Mütevelli Heyeti âzalarının, üniversiteden maddi hiçbir menfaat beklemeyen ve gençliğin yetiştirilmesine alâka göstermiş olan memleketin en seçkin ve kültürlü vatandaşları arasından seçilmeleri keyfiyetidir.

Lâyihanın dördüncü maddesi, üniversitenin başlıca icra organı olan rektörün Mütevelli Heyeti tarafından müddetsiz olarak ne suretle seçileceğini, hizmetten ayrılış sebep ve usulünü üniversite öğretim üyeleri ile diğer personelin üzerinde haiz olduğu mürakabe salâhiyetini ve bilhassa bütün faaliyet ve gayretlerini üniversiteye hasretmesi gerektiğini göstermektedir. Rektörün bütün faaliyet ve gayretlerini üniversiteye hasretmesi hükmünden normal mesai zamanları kasedilmekte olup, bittabii rektörlük mesaisine engel teşkil etmiyecek konferans ve buna mümasil ilim ve ihtisas dâhilindeki sair faaliyetleri de icra edilecektir.

Lâyihanın beşinci maddesi; Üniversitenin Milletlerarası karakterine uygun olarak «Müşavir Rektör» adı altında ilimde ve teknik öğretimde müstesna tecrübeye sahip bir yabancıнын rektöre başlıca müşavir olmak üzere tâyinini istihdaf etmektedir. Uhdesine verilecek araştırma ve öğretimle ilgili işleri sevk ve idare edecek ve rektöre en büyük yardımcı olacak bu zevatın üniversiteye en yeni bilgi ve motodları getirebilecek kimseler arasından seçilmelerini sağlamak üzere bütün hizmet müddeti yekûnunun beş seneden fazla olamayacağı kaydı bilhassa bu maddede tasrih olunmuştur.

Lâyihanın altıncı maddesi, Mütevelli Heyetinin vazife ve salâhiyetlerini göstermektedir. Bu madde, üniversitesinin bünyesine uygun olarak Mütevelli Heyetine çok geniş salâhiyetler tanımakta ve icabında bu salâhiyetlerinden lüzum gördüklerini kendi arasından seçeceği tâli komisyonlara, rektöre, öğretim kurullarına veya üniversitesinin diğer idarecilerine verebilmesine ve

tekrar geri alabilmesine imkân sağlamaktadır. Bu suretle üniversite idaresinde elestikiyet ve devamlılık temin edilmiş olacaktır.

Mütevelli Heyeti, üniversite hükmi şahsiyetinin temsilcisi sıfatıyla bütün dünyadan yapılabileceği tahmin olunan her türlü yardım, vasiyet ve bağışları kabule ve bunlar üzerinde üniversite menfaatlerine en uygun şekilde hukuki tasarruflarda bulunmaya salâhiyetli kılınmaktadır. Bu suretle iktisabolunan gayrimenkul mallar Orta -Doğu Teknik Üniversitesi adına tapu siciline kaydolunacaktır. Mütevelli Heyeti bu gibi bağış ve vasiyetlerden zamanında Maarif Vekâletine bilgi verecektir. Bundan maksat, memleketin veya üniversitesinin yüksek menfaatleri bakımından her hangi bir vasiyet veya bağışın veya şartların kabulünde bir mahzur görüldüğü takdirde Hükümetin müdahalesini temin etmektir.

Ayrıca, bütün üniversiteye Hükümetçe tahsis edilmiş veya edilecek olan gayrimenkul mallar üniversitenin ihtiyacı bulunduğu müddetçe onun istimal ve istifama bırakılacaktır.

Mütevelli Heyeti, üniversitenin idaresi için lüzumlu ve uygun göreceği kaide ve usulleri ve tâli organları istediği gibi tanzim, tesbit ve teşkil edebilecek ve bunları zaman zaman değiştirip yenileyebilecektir.

Mütevelli Heyeti, üniversiteye öğretim üyesi, idareci veya memur olarak Türk veya yabancı şahıslardan, mukavele ile istediği personeli tâyin ve bunların ücret ve sair haklarını bizzat tesbit edebilecektir.

Ancak, öğretim üyeliklerine yapılacak tâyinlerde Türkiye ve diğer memleketlerdeki bellibaşlı üniversitelerin seviyelerine eşit seviyelerin muhafaza edilmesi esas bu maddeye sarahatle vaz' olunmak suretiyle üniversite öğretim heyeti seviyesinin mümasil üniversitelerden dun bir hale düşmemesi istihdaf olunmuştur.

Burada bilhassa ehemmiyeti haiz olan nokta şudur :

Altıncı maddenin (F) bendi ile Mütevelli Heyetine verilen mukavele ile personel istihdamı salâhiyeti, bu üniversitedeki bütün vazifelilerin memleketimizdeki memur rejiminden hariç tutulmasını gerektirmekte ve bu durum yukarda üniversitenin bünyesi ve idaresi hakkında verilen izahata mutabık bulunmaktadır. Bu üniversitede kadro ve binnetice maaş veya ücret baremi bahis mevzuu değildir. Üniversitenin ilmî, teknik ve milletlerarası mahiyeti göz önünde tutulmak suretiyle Mütevelli Heyeti tarafından vaz' olunacak usul ve kaidelere uygun şekilde hizmetin icabına ve şahsın ehliyet ve liyakatine göre mukavele ile muayyen bir ücret verilecektir. Bu esas, Üniversitede, ehliyetli ve verimli şahısların toplanmasına ve Üniversiteye gerekli faydayı sağlamayan kimselerin kolaylıkla hizmetten çıkarılmalarına imkân sağlayacaktır. Bittabi mukavele ile istihdamın neticesi olarak, Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin bütün personeli memurun hukukundan faydalanamayacaklardır.

Bu itibarladır ki, mukavele ile verilecek ücret miktarları kanunda gösterilmemiş ve ancak Türk vatandaşlarından olan öğretim üyeleri için âzami bir hat tesbit olunarak onun dâhilinde Mütevelli Heyeti serbest bırakılmıştır. Bu âzami had, birinci derece Devlet memurunun alabileceği aylık ve sair munzam istihkakları yekûnudur. Böyle bir had konulmasının sebebi, memlekette cari maaş ve ücret muvazenesinin bozulmaması içindir. Bittabi bu miktar yalnız mukavele ücretidir. Diğer haklar bunun haricindedir.

Öğretim üyeleri için ücret bakımından bu şekilde âzami bir had konulmuş olmakla beraber diğer taraftan bütün faaliyet ve gayretlerini üniversiteye hasredek öğretim üyelerine verilecek ücret miktarları bu haddin istisna edilmiştir. Zira, memurun haklarından faydalanmayacak olan bu gibi zevatın bütün mesailerini üniversiteye hasredebilmeleri kendilerine tatminkâr bir ücretin verilebilmesine bağlıdır.

Lâyihanın öğretim kurullarına ait yedinci maddesi, Mütevelli Heyetine uygun gördüğü öğretim kurul veya öğretim bölümlerini teşkile salâhiyet vermekte, üniversite konseyi ise öğretim kurullarının toplantısından vücuda gelmektedir.

Lâyihanın, derece ve ünvanlara dair sekizinci maddesi, üniversiteye ait tahsil dereceleri fahrî

unvanlar, diplomalar ve sertifikaların Mütevelli Heyetince hangi esaslara göre verileceğini tesbit etmektedir.

Lâyihanın dokuzuncu maddesi, Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin Milletlerarası karakterine uygun olarak, Mütevelli Heyeti tarafından ders yılı içerisinde üniversiteyi bir hafta için müstereken ziyarete dâvet edilecek olan bir «Milletlerarası Müşavirler Heyeti» toplantısını tanzim etmektedir. Bu heyet üniversiteye ehemmiyetli miktarda öğrenci göndermiş olan memleketler ile üniversitenin kaynaklarına yardım etmiş Milletlerarası teşekküllere mensup seçkin birer ilim adamından veya terbiyeciden teşekkül edecektir. Heyetin vazifesi üniversitenin öğretim programı ve araştırma projeleri hakkında Mütevelli Heyetine tavsiyede bulunmaktır. Bu heyetin âzasına seyahat ve ikamet masraflarından başka her hangi bir meblâğ ödenmeyecektir.

Lâyihanın onuncu maddesi, Mütevelli Heyeti tarafından Maarif Vekâletine verilecek yıllık raporlara dairdir. Mütevelli Heyeti tarafından tanzim edilecek olan bu raporlardan birincisi, malî yılı başlamadan önce ve en geç Ağustos ayının birine kadar Maarif Vekâletine verilecek ve üniversitenin bir yıllık öğretim, araştırma ve gelişme faaliyetleri ile üniversitenin ihtiyaçlarını ve malî hususlarını ihtiva edecektir. Maarif Vekâleti, üniversitenin bütçesine, faaliyet ve gelişmesine ait malûmatı tetkik ettikten sonra üniversiteye Devletçe verilecek tahsisatı kendi bütçesi ile teklif edecektir.

Yıllık raporlardan ikincisi, Umumi Heyete tevdi edilecek olan kesin hesaplar hakkında olup en geç malî yılın hitamını takibeden 15 Haziran tarihine kadar Maarif Vekâletine verilecektir.

Lâyihanın 11 - 16 ncı maddeleri malî hükümlere dairdir. Ezcümle, 11 nci madde Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin gelir kaynaklarını göstermekte; 12 nci madde bu üniversiteyi bünyesine uygun olarak Artırma, Eksiltme ve ihale kanunları hükümlerinden ve Divanı Muhasebat vize ve murakabesinden istisna etmektedir.

13 ncü madde Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin hesaplarını ve her nevi muamele ve kararlarını tetkik ve murakabe etmek üzere üç kişiden mürekkep (Birisı ecnebi olabilir.) bir murakabe heyeti teşkil etmektedir. Bu heyet üç ayda bir Maliye ve Maarif Vekâletlerine üniversite muamelâtı hakkında rapor verecektir. Bu raporların birer sureti Umumi Heyete tevdi olunacak yıllık rapora bağlanacaktır.

14 ncü madde, murakıplar heyetinin verecekleri yıllık rapor ile mütevelli heyetinin yıllık raporlarını Maarif Vekâletinin bu husustaki mütalâası ile birlikte Umumi Heyetin tasvibine sunulmak üzere 15 Ağustos tarihine kadar Başvekâlete gönderileceğini belirtmektedir. 15 nci madde ise Büyük Millet Meclisi Bütçe, Hariciye, Maarif ve Divanı Muhasebat encümenleri âzasının toplantısından vüçuda gelecek olan Umumi Heyette üniversite hesaplarının tetkikine ait hüküm sevk etmektedir.

Bu sistem, Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin malî bünyesine en uygun görülen Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün kuruluşuna ait 2804 numaralı Kanun esas tutulmak suretiyle hazırlanmıştır.

Lâyihanın 16 ncı maddesi, Orta - Doğu Teknik Üniversitesine yapılacak bağış ve vasiyetlerin vergi, resim ve harclardan mutaf tutulmasını istihdaf etmekte ve bu şekilde bir muafiyet böyle bir ilim müessesesinin iyi işlemesi bakımından zaruri görülmektedir.

Lâyihanın müteferrik hükümlere dair 17 ncı maddesi Orta - Doğu Teknik Üniversitesi mensuplarının halk ile ve mensuboldukları üniversite ile muamele ve münasebetlerinde hususi hukuk hükümlerine tâbi olacaklarını, Memurin muhakematı Kanunu ile Memurin Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tâbi olmayacaklarını; üniversite mallarının Devlet malı hükmünde bulunduğunu tasrih etmektedir.

Lâyihanın 18 ncı maddesi, Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin kuruluş ve hazırlıkları hakkındaki 6887 sayılı Kanuna 1 Mart 1960 tarihinden itibaren ihtiyaç kalmıyacağından, mezkûr kanunun ilgasını derpiş etmektedir.

Lâyihanın 19 ncü maddesi kanunun yürürlüğüne dair olup; bir hazırlık devresi geçirilmek ve büt-

çe intikallerine mahal kalmamak üzere malî hususatla ilgili hükümlerinin önümüzdeki malî yılda ve diğer hükümlerinin kanunun neşri tarihinde meriyete gireceğini hükme bağlamaktadır.

Lâyihanın 20 nci maddesi kanun hükümlerinin İcra Vekilleri Heyetince yürütüleceğini belirtmektedir.

Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat Encümen

Esas No : 1/357

Karar No : 2

25 . V . 1959

Yüksek Reisliğe

Çağımızda ulusların kalkınmalarında varlıklarını korumada milletlerarası itibar sağlamasında eriştikleri ilmî seviyenin müstesna bir tesiri bulunmaktadır.

İnsanlığın en övünülecek başarısı olan ilmin değerini hakkıyla takdir eden Hükümetimiz bilhassa 1950 senesinden bu yana Ege ve Atatürk üniversitelerini kurmak, mevcutlarını ıslah etmek yolundaki hayırlı gayretlerine bir yenisini ve çok önemlisini ilâve etmek maksadıyla Orta - Doğu Teknik Üniversitesine dair kuruluş kanun lâyihasını Yüksek Meclis Riyasetine sunmuş bulunmaktadır.

Bilindiği gibi Orta - Doğu Teknik Üniversitesi bidayette 15 Kasım 1956 tarihinde Ankara'da Orta - Doğu Teknoloji Enstitüsü adı ile faaliyete geçmiş, bilâhara 23 Ocak 1957 tarih ve 6887 sayılı Kanunla müessesenin üniversite olarak kuruluşu hazırlıklarına başlanmış idi. O günden beri müesseseye kuruluş masrafları, 45 000 dönümlük arsa temin edilerek hizmetlerin artırılması cihetine gidilmiş, hattâ bu arsa üzerine ilk temeller dahi atılmıştır.

Kanun lâyihasında ve Hükümet esbabı mucibesinde de söylendiği ve sayıldığı gibi Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin hedefleri aşağıdaki esaslarda toplanabilir :

a) Yüksek sayıda Türk öğrencilerinin umumiyetle İngilizce ile teknik ve meslekî öğretimini sağlamak,

b) Türkiye için büyük ehemmiyeti haiz, teknik ve sair sahalarda araştırmalar yapmak,

c) Bilhassa Orta - Doğu memleketlerinden gelecek öğrencileri kabul etmek ve bütün öğren-

cilerini aynı hür insanlık idealine göre yetiştirerek milletlerarası anlayışı kuvvetlendirmeye yardım etmek,

d) Genel olarak her üniversite gibi ilmî hakikatlerin araştırılması yolunda çalışmalar yapmak.

Üniversitenin bu hedefleri en iyi bir şekilde tahakkuk ettirebilmesi için idari ve ilmî muhtariyetinin tam bir teminatı olarak müesseseyi geniş yetkilerle teçhiz edilmiş bir Mütevelliler Heyetinin nezareti ile idare eylemek yönüne gidilmiştir.

Üniversitede öğretim umumiyetle İngilizce diliyle yapılacaktır. Lâyihada ileride ilim dili hüviyetini haiz diğer dillerle de öğretim yapılabilmesi imkânı muhafaza edilmiştir.

Başından beri Birleşmiş Milletler kendi gayelerine uygun bulduğu için üniversite ile alakalanmıştır. Orta - Doğu milletleri arasında tahsil ve terbiye yoluyla kardeşlik duygularının teessüsünde büyük hissesi olacak Üniversitenin memleketimize temin edeceği prestij de gözden uzak tutulmamıştır. Bilhassa araştırma yoluyla ilmî hakikatlere varacak müesseseye büyük ümitler bağlanmaktadır.

Maddeler hakkında izahat :

Lâyihanın 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Üniversitenin gayelerini gösteren bu maddenin bilhassa (A) bendi Muvakkat Encümende uzun tartışmalara yol açmıştır. Hükümet Üniversitenin faaliyet sahalarında bir daraltmayı mucibolması için (A) bendinin aynen kabul edilmesi yolunda pek çok gayret

sarf etmiş ise de komisyonumuz ilmi, teknik ve meslekî sahalarda yayılacak çalışmaların müesseseye istediği faaliyet imkânını sağlayacağını düşünerek daha vazih bir metne varmak için Balıkesir Mebusu Halûk Timurtaş'ın yaptığı teklifini ittifakla kabul etmiştir. (B) bendine bir mümasil kelimesi ilâve, gençlerine kelimesi öğrencilerine tebdil ve mümasil yerine eşit kelimesi konulmak suretiyle kabul olunmuştur. (C) bendi aynen, (D) bendine İsparta Mebusu Ali Lâtifaoğlu'nun teklifi üzerine ve yaymak kelimesi ilâve edilmiştir.

Madde 3. — Lâyihanın 3 ncü maddesi (F) fıkrası değiştirilerek aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Lâyihanın 4 ncü maddesinin (E) bendinde fazla görülen (Mütevelli Heyetinin) kelimeleri çıkarılarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 5 — Lâyihanın 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir

Madde 6 — Lâyihanın 6 ncü maddesinin (D) fıkrasındaki uygun olarak kelimeleri tevfikân ve kaide kelimesi esasa çevrilerek (F) fıkrasında ise de redaksiyon bakımından (Mütevelli Heyeti) kelimeleri başa geçirilerek ve üniversite kelimesi çıkarılarak madde aynen kabul edilmiştir

Lâyihanın 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir

Madde 16. — Lâyihanın 16 ncü maddesi

Antalya Milletvekili Ahmet Tokuş'un teklifi üzerine tadilen ve 17, 18, 19 ve 20 nci maddeler aynen kabul edilmiş ve lâyihamın takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesi kararlaştırılmıştır.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislîğe sunulur.

Muvakkat En. Reisi	Mazbata Muharriri
Antalya	Antalya
B. Onat	A. Selekler
Kâtip	
İsparta	Antalya
Ali Lâtifaoğlu	A. Tokuş
İmzada bulunamadı	
Balıkesir	Çanakkale
M. H. Timurtaş	N. Togay
Denizli	Diyarbakır
M. Karasan	Söz hakkım mahfuzdur.
	H. Turgut
İçel	İstanbul
S. Gökner	N. Kerşan
Manisa	Kırklareli
S. Akdağ	A. Sakman
İmzada bulunamadı	Sakarya
Trabzon	H. O. Erkan
H. Polat	Yozgad
İmzada bulunamadı	T. Alpay
	Zonguldak
	A. Akın
	İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Orta - Doğu Teknik Üniversitesi kanun lâyihası

I.

Kuruluş

MADDE 1. — Gençliğin eğitimini temin etmek, araştırmalar yapmak ve bu kanun hükümleri dâhilinde idare edilmek üzere Ankara'da Orta - Doğu Teknik Üniversitesi adı ile hükmi şahsiyeti haiz bir Üniversite kurulmuştur.

II.

Gayeler

MADDE 2. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin gayeleri şunlardır :

A) Muayyen evsafı haiz Türk gençlerine, bilhassa ilmî, teknik ve meslekî sahalarda ve fakat bunlara inhisar etmeksizin umumiyetle İngiliz dilinde ileri bir öğretimi temin edecek geniş imkânlar sağlamak.

B) Diğer memleketlerin evsafı haiz gençlerine, müracaatleri ve talebe olarak kabul edilmeleri üzerine mümasil imkânlar temin eylemek.

C) Türkiye ve Orta - Doğunun kaynaklarının inkişafına ve iktisadi meselelerinin halline bilhassa ehemmiyet verilmek üzere, Türk Milletine ve diğer milletlere fayda sağlayacak tatbiki araştırmalar yapmak.

D) Hakikati aramaya ve insanlığın bilgisini artırmaya mâtuf temel araştırmalar yapmak.

III.

Mütevelli Heyeti

MADDE 3. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesi aşağıdaki şekilde seçilen 9 kişiden müteşekkil bir Mütevelli Heyeti tarafından sevk ve idare olunur :

A) Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin Mütevelli Heyeti âzası, İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reisicumhurun tasdiki ile altı yıllık bir müddet için tâyin olunur. Ancak, ilk Mütevelli Heyeti âzasının tâyinleri, üçü iki yıllık, üçü dört yıllık ve geri kalan üçü ise altı yıllık bir devre için yapılır; böylece mütaakıp her iki yılda üç âza yenilenmiş olur.

MUVAKKAT ENCÜMENİN TADİLİ

Orta - Doğu Teknik Üniversitesi kanun lâyihası

I.

Kuruluş

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

II.

Gayeler

MADDE 2. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin gayeleri şunlardır :

A) Muayyen evsafı haiz Türk öğrencilerine ilmî, teknik ve meslekî sahalarda umumiyetle İngiliz dilinde ileri bir öğretimi temin edecek geniş imkânlar sağlamak.

B) Diğer memleketlerin mümasil evsafı haiz öğrencilerine müracaatleri ve talebe olarak kabul edilmeleri üzerine eşit imkânlar temin eylemek,

C) Türkiye ve Orta - Doğunun kaynaklarının inkişafına ve iktisadi meselelerinin halline bilhassa ehemmiyet verilmek üzere, Türk milletine ve diğer milletlere fayda sağlayacak tatbiki araştırmalar yapmak.

D) Hakikati aramaya ve insanlığın bilgisini artırmaya mâtuf temel araştırmalar yapmak ve yaymak.

III.

Mütevelli Heyeti

MADDE 3. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesi aşağıdaki şekilde seçilen 9 kişiden müteşekkil bir Mütevelli Heyeti tarafından sevk ve idare olunur :

A) Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin Mütevelli Heyeti âzası, İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reisicumhurun tasdiki ile 6 yıllık bir müddet için tâyin olunur. Ancak, ilk Mütevelli Heyeti âzasının tâyinleri, üçü iki yıllık, üçü dört yıllık ve geri kalan üçü ise altı yıllık bir devre için yapılır; böylece mütaakıp her iki yılda üç âza yenilenmiş olur.

Hü.

B) Mütevellilerden her biri gençliğin yetiştirilmesine alâka göstermiş olan, geniş kültür anlayışına sahip, iyi karakterde, seçkin Türk vatandaşları arasından seçilir.

C) Mütevellilerden hiç birisi Orta - Doğu Teknik Üniversitesinde öğretim üyesi, idareci ve müstahdem olarak vazife alamaz.

D) Mütevelli Heyeti âzasından en çok üçünün, Türkiye Devletinde seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetinde bulunanlardan veya Devlet memurlarından seçilmesi caizdir.

Mütevelli Heyeti âzasından üçünün bu kabül bir hizmeti bulunduğu sırada diğer âzadan her hangi birisi böyle bir hizmet kabul ederse, Mütevelli Heyeti âzalığında istifa etmiş sayılır.

E) Mütevelli Heyeti âzasının Türkiye Devletinde seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetine aday gösterilebilmeleri için seçimlerden en az altı ay önce Mütevelli Heyeti âzalığında istifa etmeleri şarttır. Şu kadar ki, Mütevelli Heyeti âzalığında tayinlerinde seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetinde bulunuyorlar ise işgal etmekte oldukları yere tekrar aday gösterebilmeleri için Mütevelli Heyetinden istifa etmelerine lüzum yoktur.

F) Mütevellilik sıfatı istifa ile veya her hangi bir mütevellinin bu sıfatının kalkmasının üniversitenin yüksek menfaatleri bakımından faydalı olduğunun tesbiti üzerine mütevellilerden en az altısının bu husus lehine rey vermesi suretiyle alınacak kararın Maarif Vekili tarafından tasvibedilmesiyle ortadan kalkar. Mütevellilik sıfatı başka türlü kalkmaz.

G) Hizmet müddeti biten âzanın yeniden tayinleri mümkündür. Her hangi bir sebeple inhilâl eden âzalığa A bendindeki usule göre ve bu âzalığa ait müddeti tamamlamak üzere tayin yapılır.

H) Mütevelli Heyeti âzası iki yılda bir aralarından birini iki yıl müddetle toplantılarına riyaset etmek üzere başkan seçerler. Aynı kimsenin iki defa üst üste başkan seçilmesi caiz değildir. Başkanın bulunmadığı hallerde heyet, âzasından birini o toplantıya riyaset etmek üzere başkan vekili seçer.

I) Mütevelli Heyeti âzasına mütevellilik hizmeti dolayısıyla yaptıkları zaruri masraflar-

Muvakkat E.

B) Mütevellilerden her biri gençliğin yetiştirilmesine alâka göstermiş olan, geniş kültür anlayışına sahip, iyi karakterde seçkin Türk vatandaşları arasından seçilir.

C) Mütevellilerden hiçbirisi Orta - Doğu Teknik Üniversitesinde öğretim üyesi, idareci ve müstahdem olarak vazife alamaz.

D) Mütevelli Heyeti âzasından en çok üçünün, Türkiye Devletinde seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetinde bulunanlardan veya Devlet memurlarından seçilmesi caizdir.

Mütevelli Heyeti âzasından üçünün bu kabül bir hizmeti bulunduğu sırada diğer âzadan her hangi birisi böyle bir hizmet kabul ederse Mütevelli Heyeti âzalığında istifa etmiş sayılır.

E) Mütevelli Heyeti âzasının Türkiye Devletinde seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetine aday gösterilebilmeleri için seçimlerden en az altı ay önce Mütevelli Heyeti âzalığında istifa etmeleri şarttır. Şu kadar ki, Mütevelli Heyeti âzalığında tayinlerinde seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetinde bulunuyorlar ise işgal etmekte oldukları yere tekrar aday gösterilebilmeleri için Mütevelli Heyetinden istifa etmelerine lüzum yoktur.

F) Mütevellilik sıfatı ölüm veya istifa ile veya her hangi bir mütevellinin bu sıfatının kalkmasının ancak üniversitenin yüksek menfaatleri bakımından faydalı olduğunun mütevellilerden en az altısının kararı ile tesbiti ve bu kararın Maarif Vekili tarafından tasvibi ile ortadan kalkar.

G) Hizmet müddeti biten âzanın yeniden tayinleri mümkündür.

Her hangi bir sebeple inhilâl eden âzalığa A bendindeki usule göre ve bu âzalığa ait müddeti tamamlamak üzere tayin yapılır.

H) Mütevelli Heyeti âzası aralarından birini iki yıl müddetle toplantılarına riyaset etmek üzere başkan seçerler. Aynı kimsenin iki defa üst üste başkan seçilmesi caiz değildir. Başkanın bulunmadığı hallerde heyet, âzasından birini o toplantıya riyaset etmek üzere başkanvekili seçer.

I) Mütevelli Heyeti âzasına mütevellilik hizmeti dolayısıyla yaptıkları zaruri masraf-

Hü.

dan başka, her ne nam ile olursa olsun hiçbir ücret verilmez.

IV.

Rektör

MADDE 4. — Rektör Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin başlıca icra organıdır.

A) Rektör, Türk vatandaşları arasından, rektör seçimi için toplanan Mütevelli Heyetinin tam sayısının üçte iki ekseriyetiyle seçilir.

B) Rektör bütün faaliyet ve gayretlerini Orta - Doğu Teknik Üniversitesine hasreder.

C) Rektör, üniversite öğretim üyeleri ile diğer personeli üzerinde doğrudan doğruya murakabe salâhiyetine sahiptir.

D) Rektör vazifesi müddetince âmme hizmeti ile ilgili hiçbir vazifeye talibolamaz ve seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetine aday gösterilebilmesi için seçimlerden en az altı ay evvel rektörlükten istifa etmesi şarttır.

E) Rektörlük bir müddetle bağlı değildir. Ancak Mütevelli Heyeti bu maksatla yaptığı toplantıda rektörlük vazifesinin hitam müddetini tesbit etmenin Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin yüksek menfaatleri bakımından faydalı olduğuna Mütevelli Heyetinin tam sayıda âzasının üçte iki ekseriyetiyle karar verir ve bu husus Maarif Vekili tarafından tasdik olunursa rektörlük vazifesi o tarihte sona erer.

F) Rektör 65 yaşında vazifesinden ayrılır. Ancak rektörlük vazifesi, her yıl, Mütevelli Heyetinin tam sayısının üçte iki ekseriyetiyle vereceği kararla, 70 yaşına kadar uzatılabilir.

V.

Müşavir rektör

MADDE 5. — Mütevelli Heyeti, ilimde ve teknik öğretimde müstesna tecrübesiyle tanınmış ve temayüz etmiş olan ve Türk vatandaşı olmıyan bir kimseyi müşavir rektör seçer.

A) Müşavir rektör, ilmî, teknik ve meslekî araştırmalar ve öğretim hususlarında rektörün başlıca müşaviridir.

B) Müşavir Rektör, kendisine rektör veya Mütevelli Heyeti tarafından tevdi edilecek araş-

Muvakkat E.

lardan başka, her ne nam ile olursa olsun hiçbir ücret verilmez.

IV

Rektör

MADDE 4. — Rektör Orta-Doğu Teknik Üniversitesinin başlıca icra organıdır.

A) Rektör, Türk vatandaşları arasından, rektör seçimi için toplanan Mütevelli Heyetinin tam sayısının üçte iki ekseriyeti ile seçilir.

B) Rektör bütün faaliyet ve gayretlerini Orta-Doğu Teknik Üniversitesine hasreder.

C) Rektör, üniversite öğretim üyeleri ile diğer personel üzerinde doğrudan doğruya murakabe salâhiyetine sahiptir.

D) Rektör vazifesi müddetince âmme hizmeti ile ilgili hiçbir vazifeye tâlibolamaz ve seçimle iktisabedilen bir âmme hizmetine aday gösterilebilmesi için seçimlerden en az altı ay evvel rektörlükten istifa etmesi şarttır.

E) Rektörlük bir müddetle bağlı değildir. Ancak Mütevelli Heyeti bu maksatla yaptığı toplantıda rektörlük vazifesinin hitam müddetini tesbit etmenin Orta-Doğu Teknik Üniversitesinin yüksek menfaatleri bakımından faydalı olduğuna tam sayıda âzasının üçte iki ekseriyeti ile karar verir. Ve bu husus Maarif Vekili tarafından tasdik olunursa rektörlük vazifesi o tarihte sona erer.

F) Rektör 65 yaşında vazifesinden ayrılır. Ancak rektörlük vazifesi, her yıl, Mütevelli Heyetinin tam sayısının üçte iki ekseriyeti ile vereceği kararla 70 yaşına kadar uzatılabilir.

V

Müşavir Rektör

MADDE 5. — Lâyihanın 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

tırma ve öğretimle ilgili vazifeleri ifa ve mesuliyetleri deruhde eder.

C) Müşavir Rektörün vazife müddeti seçimi sırasında Mütevelli Heyeti tarafından tesbit edilir. Bu müddet bir yıldan az ve beş yıldan fazla olamaz. Hizmet müddetinin toplamı beş yılı dolduran Müşavir Rektörün yeniden seçilmesi caiz değildir.

D) Müşavir Rektör akademik mertebede Üniversite Rektöründen sonra gelir.

VI

Mütevelli Heyetinin vazife ve salâhiyetleri

MADDE 6. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin hükmi şahsiyetini Mütevelli Heyeti temsil eder.

A) Mütevelli Heyeti, Orta - Doğu Teknik Üniversitesi namına ve üniversitenin menfaat ve istimaline arz edilmek üzere, dünyanın her hangi bir yerinde hakiki ve hükmi şahıslardan, tesislerden, Birleşmiş Milletler Teşkilâtından veya dünyanın her hangi bir tarafındaki milletlerarası teşekküllerden, nakit, kitap, malzeme ve teçhizat, eşya, arazi ve bina gibi menkul ve gayrimenkul mallarla her türlü hakları bağış, temlik, terk veya vasiyet yolları ile alma ve bunları kiraya vermek, işletmek, trampa etmek, satmak, devir ve temlik etmek gibi her türlü tasarruflarda bulunmaya veya bunları aynen muhafaza ederek üniversite için en istifadeli şekillerde kullanmaya salâhiyetlidir.

Yukarıki fıkraya göre Orta - Doğu Teknik Üniversitesince iktisabedilen gayrimenkul mallar bu üniversite adına tapu siciline kaydolunur.

Mütevelli Heyeti, üniversiteye yapılacak bağış ve vasiyetlerden zamanında Maarif Vekâletine bilgi verir.

Ancak, İcra Vekilleri Heyeti, üniversite adına yapılacak bağış veya vasiyeti veya şartlarını uygun görmediği takdirde bu bağış veya vasiyet kabul olunmaz.

B) Orta - Doğu Teknik Üniversitesine Hükümetçe tahsis edilmiş veya yeniden tahsis olunacak gayrimenkul mallar üniversitece lüzum görüldüğü müddetçe üniversitenin istimal ve intifama terk olunur.

Muvakkat E.

VI

Mütevelli Heyetinin vazife ve salâhiyetleri

MADDE 6. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin hükmi şahsiyetini Mütevelli Heyeti temsil eder.

A) Mütevelli Heyeti, Orta - Doğu Teknik Üniversitesi namına ve üniversitenin menfaat ve istimaline arz edilmek üzere, dünyanın her hangi bir yerinde hakiki ve hükmi şahıslardan, tesislerden, Birleşmiş Milletler Teşkilâtından veya dünyanın her hangi bir tarafındaki milletlerarası teşekküllerden, nakit, kitap, malzeme ve teçhizat, eşya, arazi ve bina gibi menkul ve gayrimenkul mallarla her türlü hakları bağış, temlik, terk veya vasiyet yollarıyla almaya ve bunları kiraya vermek, işletmek, mübadele etmek, satmak, devir ve temlik etmek gibi her türlü tasarruflarda bulunmaya veya bunları aynen muhafaza ederek üniversite için en istifadeli şekillerde kullanmaya salâhiyetlidir.

Yukarıki fıkraya göre Orta - Doğu Teknik Üniversitesince iktisabedilen gayrimenkul mallar bu Üniversite adına tapu siciline kaydolunur..

Mütevelli Heyeti, Üniversiteye yapılacak bağış ve vasiyetlerden zamanında Maarif Vekâletine bilgi verir.

Ancak, İcra Vekilleri Heyeti, Üniversite adına yapılacak bağış veya vasiyeti veya şartlarını uygun görmediği takdirde bu bağış veya vasiyet kabul olunmaz.

B) Orta - Doğu Teknik Üniversitesine Hükümetçe tahsis edilmiş veya yeniden tahsis olunacak gayrimenkul mallar Üniversitece lüzum görüldüğü müddetçe Üniversitenin istimal ve intifama terk olunur.

Hü.

C) Mütevelli Heyeti, münasip gördüğü şekilde ve istediği ibareleri havi bir mühür yaptırarak istimal eder ve akademik dereceler, diplomalar, vesikalar ve evrak bununla mühürlenerek tasdik olunur.

D) Mütevelli Heyeti, bu kanuna uygun olarak Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin idaresi için lüzumlu ve uygun göreceği kaide ve usulleri kabul ve tâli organları teşkil eder. Bu kaide ve usulleri zaman zaman yenilemek ve tadil etmek yetkisine sahiptir.

E) Öğretim üyeliklerine yapılacak tâyinlerde Türkiye ve diğer memleketlerdeki bellibaşlı üniversitelerin seviyelerine umumiyetle eşit seviyeler göz önünde tutulur.

F) Üniversitenin ilmi, teknik ve milletlerarası mahiyetini göz önünde tutmak suretiyle Mütevelli Heyeti; üniversitenin usul ve kaidelerine uygun şekilde Türk ve diğer devletler vatandaşlarından üniversiteye idareciler, öğretim üyeleri ve memurlar tâyin ve bunların ücretlerini, hizmet müddet ve şartlarını ve mukavele esaslarını, mer'î mevzuat hükümlerine tâbi olmaksızın tesbit eder.

Ancak, Türk vatandaşlarından olan öğretim üyelerinden bütün faaliyet ve gayretlerini Orta - Doğu Teknik Üniversitesine hasredenler haric olmak üzere diğer Türk vatandaşı öğretim üyelerine mukavele ile verilecek ücret miktarı birinci derece Devlet memurunun alabileceği aylık ve sair münzam istihkakları yekûnunu tecavüz edemez.

G) Mütevelli heyeti uygun gördüğü yetkileri kendi arasından seçeceği tâli komisyonlara, rektöre ve öğretim kurullarına veya üniversitenin diğer idarecilerine verebilir ve bu yetkileri her zaman geri alabilir.

VII

Öğretim kurulları

MADDE 7. — Mütevelli heyeti uygun gördüğü öğretim kurullarını veya öğretim bölümlerini teşkil etmeye salâhiyetlidir.

A) Öğretim kurulları muayyen zamanlarda ve ayrıca rektörün, dekanın veya bölüm başkanının daveti üzerine toplanır.

B) Öğretim kurullarında reye iştirak ba-

Muvakkat E.

C) Mütevelli Heyeti münasip gördüğü şekilde ve istediği ibareleri havi bir mühür yaptırarak istimal eder ve akademik dereceler, diplomalar, vesikalar ve evrak bununla mühürlenerek tasdik olunur.

D) Mütevelli Heyeti bu kanuna tevfikân Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin idaresi için lüzumlu ve uygun göreceği esas ve usulleri kabul ve tâli organları teşkil eder. Bu esas ve usulleri zaman, zaman yenilemek ve tadil etmek yetkisine sahiptir.

E) Öğretim üyeliklerine yapılacak tâyinlerde Türkiye ve diğer memleketlerdeki bellibaşlı üniversitelerin seviyelerine umumiyetle eşit seviyeler göz önünde tutulur.

F) Mütevelli Heyeti Üniversitenin ilmi, teknik ve milletlerarası mahiyetini göz önünde tutmak suretiyle müessesenin esas ve usullerine göre Türk ve diğer Devletler vatandaşlarından idareciler, öğretim üyeleri ve memurlar tâyin ve bunların ücretlerini, hizmet müddet ve şartlarını ve mukavele esaslarını, mer'î mevzuat hükümlerine tâbi olmaksızın tesbit eder.

Ancak, Türk vatandaşlarından olan öğretim üyelerinden bütün faaliyet ve gayretlerini Orta - Doğu Teknik Üniversitesine hasredenler haric olmak üzere diğer Türk vatandaşı öğretim üyelerine mukavele ile verilecek ücret miktarı birinci derece Devlet memurunun alabileceği aylık ve sair münzam istihkakları yekûnunu tecavüz edemez.

G) Mütevelli Heyeti uygun gördüğü yetkileri kendi arasından seçeceği tâli komisyonlara, rektöre ve öğretim kurullarına veya üniversitenin diğer idarecilerine verebilir ve bu yetkileri her zaman geri alabilir.

VII

Öğretim kurulları

MADDE 7. — Lâyihanın 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

kımından aranacak asgari şartları bu kurul kendi tâyin eder.

C) Üniversite Konseyi, öğretim kurullarının toplantısından meydana gelir. Bu konsey, üniversitenin bütün profesörleriyle doçent ve asistanların her sene kendi aralarından seçecekleri mümessillerden teşekkül eder. Doçent ve asistan temsilcilerinin yekûnu, profesörler yekûnunun yarısından fazla ve üçte birinden az olamaz.

D) Üniversite Konseyi rektöre ve mütevelli heyetine üniversiteyi ilgilendiren öğretim meseleleri hakkında mütalâa verir.

E) Üniversite Konseyi lüzum gördüğü takdirde geçici olarak ve temsilci mahiyette icra komitesi veya hususi komiteler teşkil edebilir.

VIII

Dereceler ve unvanlar

MADDE 8. — Mütevelli Heyeti, aşağıdaki esaslar dâhilinde, tahsil dereceleri, fahrî unvanlar, diplomalar ve sertifikalar verir.

A) Tahsil dereceleri, bu derecelere ehil kılan dersleri memnuniyet verici şekilde tamamlamış ve alacakları dereceye, ilgili öğretim kurulu tarafından, usulü gereğince tavsiye edilmiş kimselere verilir. Tahsil dereceleri Türkiye ve diğer memleketlerdeki belli başlı üniversitelerin lâzîmelerinle umumi olarak eşit bir esasa dayanılarak verilir. Tahsil dereceleri arasında yüksek mimarlık, çeşitli yüksek mühendislik ve diğer ihtisas dalları lisans diploması ile doktora dereceleri ve zaman zaman muvafık görülecek diğer dereceler dâhil olabilir.

B) Fahrî unvanlar, Mütevelli Heyetinin tam sayısının üçte iki ekseriyeti ile alacağı kararlar, üniversitede bu maksatla yapılacak merasimde bizzat bulunacak, mümtaz şahıslara verilebilir.

C) Bütün derece ve unvanlar, Mütevelli Heyetinin vereceği salâhiyet üzerine üniversite rektörü veya vekili tarafından teveh edilir.

Muvakkat E.

VIII

Dereceler ve unvanlar

MADDE 8. — Lâyihanın 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

IX

Milletlerarası Müşavirler Heyetinin yıllık toplantısı

MADDE 9. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesi Mütevelli Heyeti Türkiye'den başka üniversiteye ehemmiyetli miktarda öğrenci göndermiş olan memleketlerin her birinden seçkin bir ilim adamını veya terbiyeciyi ve Üniversitenin kaynaklarına yardım etmiş milletlerarası teşekküllere mensup birer ilim adamını veya terbiyeciyi «Milletlerarası Müşavirler Heyeti» nin âzası sıfatıyla ders yılı içerisinde bir hafta için Üniversiteyi müstereken ziyarete davet edebilir.

A) Milletlerarası Müşavirler Heyetinin âzası sıfatıyla yapılacak davet evveleminde Türkiye Hükümeti ile ilgili kimselerin mensup oldukları devletlerin veya milletlerarası teşekküllerin muvafakati alındıktan sonra yapılır.

B) Milletlerarası Müşavirler Heyeti, Mütevelli Heyeti ile Rektörden ve Müşavir Rektörden malûmat alır ve Üniversitenin öğretim programı ve araştırma projeleri hakkında Mütevelli Heyetine tavsiyede bulunabilir.

C) Milletlerarası Müşavirler Heyetine dâhil olan kimselere her yıl (A) bendinde gösterilen esaslar dairesinde ayrı bir davet yapılır.

D) Milletlerarası Müşavirler Heyeti âzasına verilecek olan seyahat ve ikamet masrafları Mütevelli Heyeti tarafından tâyin ve tesbit edilir ve kendilerine Orta - Doğu Teknik Üniversitesi tarafından ayrıca bir meblâğ tediye edilmez.

X

Yıllık raporlar

MADDE 10. — Mütevelli Heyeti hazırlıyacağı bütçeyi, yazılı bir rapor ile birlikte, en geç Ağustos ayının birine kadar Maarif Vekâletine verir. Bu raporda Üniversitenin bir yıllık öğretim, araştırma ve gelişme faaliyetleri, Üniversitenin ihtiyaçları ve malî hususlar belirtilir. Ayrıca malî durumu gösteren izahlı bir cetvel de bu rapora eklenir.

Maarif Vekâleti bütçeyi ve raporu o yıla ait umumi bütçenin ihzarında kabul edilen prensipler dâhilinde inceliyerek tesbit ettiği miktarı kendi bütçesi ile teklif eder.

Muvakkat E.

IX

Milletlerarası müşavir heyetinin yıllık toplantısı

MADDE 9. — Lâyihanın 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

X

Yıllık raporlar

MADDE 10. — Lâyihanın 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

B) Mütevelli Heyeti kesin hesaplar hakkındaki raporunu, Orta-Doğu Teknik Üniversitesi Umumi Heyetine sunulmak üzere en geç mali yılın hitamını takibeden 15 Haziran tarihine kadar Maarif Vekâletine verir.

XI

Malî Hükümler

MADDE 11. — Orta-Doğu Teknik Üniversitesinin gelir kaynakları şunlardır :

1. Her yıl Maarif Vekâleti bütçesine konulacak tahsisat,
2. Üniversiteye yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler.
3. Öğrencilerden alınacak harçlar ve ücretler,
4. Üniversiteye yaptırılacak olan araştırma, danışma ve expertizler vesair her türlü hizmetler karşılığında alınacak olan paralar,
5. Üniversite neşriyatı gelirleri ile üniversitenin daimî faaliyeti neticesi olarak meydana gelen zirai ve diğer istihsâl maddelerinin satışından, konferanslardan vesair biçimle faaliyetlerinden elde edilecek bütün gelirler,
6. Üniversiteye ait menkul ve gayrimenkul malların ve hakların gelirleri.

MADDE 12. — Orta-Doğu Teknik Üniversitesi Muhasebe Umumiye, Artırma, Eksiltme ve İhale kanunları hükümlerine, Divanı Muhasebat vize ve murakabesine tâbi değildir.

Artırma, eksiltme ve ihale işleri ile hesap ve sarf işlerinin ne suretle yürütüleceği ve müsbet evrakın şekli ve çeşitleri Mütevelli Heyetince hazırlanacak bir talimatname ile tesbit olunur.

MADDE 13. — Orta-Doğu Teknik Üniversitesinin hesapları biri Maliye ve diğer ikisi Maarif Vekâletince her bütçe yılı başında birer yıl için tâyin edilen üç murakıptan mürekkep bir Murakıplar Heyeti tarafından murakabe olunur.

Murakıplar yüksek tahsil görmüş, Devlet muhasebesi ile ticari sınai müesseseler muhasebesine vâkîf, İngilizce bilir ve bu kanunun kendilerine yüklediği vazifeleri hakkiyle başarmağa muktedir kimseler arasından seçilir.

Muvakkat E.

XI

Malî hükümler

MADDE 11. — Lâyihamın 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Lâyihamın 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Lâyihamın 13 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Muvakkat E.

Murakıplar birisinin eenebi olması caizdir. Bunlara verilecek ücret her yıl Mütevelli Heyeti tarafından tesbit olunur.

Murakıplar Üniversitenin varidat ve sarfiyatını ilgilendiren her nevi muamele ve kararlarını tetkik ve murakabe etmekle mükelleftir. Üç ayda bir üniversite muamelâtı hakkında Maliye ve Maarif Vekâletlerine bir rapor verirler. Bu raporların birer sureti Umumi Heyete tevdi olunacak yıllık rapora bağlanır.

Murakıplık vazifesi muhassas ücreti verilmek şartıyla aynı vasıfları haiz Devlet memurlarına da gördürülebilir. Müddeti biten murakıpların yeniden tâyinleri caizdir.

MAADE 14. — Maarif Vekâleti, Murakıplar Heyetinin yıllık raporu ile Mütevelli Heyetin yıllık raporlarını kendi mütalâası ile birlikte Umumi Heyetin tasdik ve tasvibine sunulmak üzere 15 Ağustos tarihine kadar Başvekâlete verir.

MADDE 15. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin Umumi Heyeti Başvekâletten tâyin edilecek üç murahhas ile Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bütçe, Hariciye, Maarif ve Divanı Muhasebat Encümenleri âzasının toplantısından vücuda gelir. Umumi Heyet Başvekâletten gönderilip T. B. M. M. Reisi tarafından havale edilen Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin bütçesine ait kesin hesapları ve Mütevelli Heyetinin ve Murakabe Heyetinin yıllık raporlarını Maarif Vekâletinin bunlar hakkındaki mütalâasını tetkik edip Üniversite kesin hesaplarının tasdikı veya reddi hakkında karar verir. Umumi Heyetin Üniversite kesin hesabını tasdik kararı Üniversite Mütevelli Heyetinin ibrasını tazammun eder.

MADDE 16. — Ortadoğu Teknik Üniversitesine yapılacak her türlü bağış ve vasiyetler vergi, resim ve harclardan muafır.

Gelir veya Kurumlar vergisine tâbi mükellefler tarafından bu Üniversiteye makbuz mukabilinde yapılacak nakdî bağışlar yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden ve kurum kazancından indirilir.

MADDE 14. — Lâyihanın 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Lâyihanın 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesine yapılacak bağış ve vasiyetlerle bu üniversitenin bütün muamele ve tasarrufları faaliyet ve gelirleri her türlü Gümrük ve sair vergi, resim ve harclardan muafır.

Gelir veya Kurumlar vergisine tâbi mükellefler tarafından bu üniversiteye makbuz mukabilinde yapılacak nakdî bağışlar yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden ve kurum kazancından indirilir.

Hü.

XII

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin Mütevelli Heyeti ile, öğretim üyeleri, idarecileri, memur ve müstahdemleri halk ve mensub oldukları üniversite ile muamele ve münasebetlerinde hususi hukuk hükümlerine tâbi olup haklarında Memurin Muhakematı Kanunu ile Memurin Kanunu, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

Orta - Doğu Teknik Üniversitesine ait mallar Devlet malı hükmündedir. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun suiistimal edenler hakkında Devlet mallarına karşı işlenen bu çeşit suçlara ait cezai takibat yapılır.

MADDE 18. — Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin kuruluş ve hazırlıkları hakkındaki 23 . I . 1957 tarihli ve 6887 sayılı Kanun 1 Mart 1960 tarihinden itibaren meriyetten kaldırılmıştır.

MADDE 19. — Bu kanunun 1, 2, 3, 4 ve 5 nci maddeleri ile, (F) fıkrası hariç 6 nci maddesi ve 7, 8 ve 16 nci maddeleri neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 20. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13 . V . 1959

Başvekil <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili
Devlet Vekili ve Bas - Yay. ve Turz. V. V. <i>A. Aker</i>	Devlet Vekili ve Münakalât V. V. <i>M. Kurbanoğlu</i>
Devlet Vekili ve Çalışma V. V. <i>H. Şaman</i>	Adliye Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>	Dahiliye Vekili ve Sih. ve İç. Mua. V. V. <i>N. Gedik</i>
Hariciye Vekili <i>F. R. Zorlu</i>	Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>

Muvakkat E.

XII

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — Lâyihanın 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Lâyihanın 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Lâyihanın 19 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Lâyihanın 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Nafta Vekili <i>T. İleri</i>
Ticaret Vekili <i>H. Erkmen</i>	Sih. ve İç. Mua. Vekili
Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsman</i>	Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>
Münakalât Vekili	Çalışma Vekili
Sanayi Vekili	Bas - Yay. ve Turz. Vekili
İmar ve İskân Vekili <i>M. Berk</i>	Koordinasyon Vekili ve Sanayi V. V. <i>S. Ataman</i>